

14
1234. 17254

24 16.

39

Disputatio Ethica

De

JUSTITIA ET

JURE

1633

3

quam

Gratiosâ Divini Numinis
assistentiâ

In Inclyto ad Albim Athenæo

PRÆSIDE

Viro Reverendo, Clarissimo & Doctissimo

Dn. M. GOTTFRIDO OLEARIO,

Verbi Ministro & Facultatis Philosophicæ Adjuncto,
Fautore suo æ viternum observando,

Exercitij gratia elaboratam defendet

SIGISMUNDUS FINDEKELLER,

Dresdensis.

Ad diem 28. Decembris hor. conf.

In Acroaterio minori.

WITTEBERGÆ,

Typis AMBROSII ROTH, Acad. Typogr.

Anno M DC XXXIII.

2

JUSTITIA ET

LIBER

THE ALLEGORICAL

OF THE STATE

OF GREAT BRITAIN

AND IRELAND

IN THE YEAR 1789

BY JOHN BARRINGTON

ESQ; OF THE BARR

AT THE CLARE MARKET

IN GREAT BRITAIN

Printed by J. BARRINGTON

at the CLARE MARKET

IN GREAT BRITAIN

Printed by J. BARRINGTON

at the CLARE MARKET

IN GREAT BRITAIN

Printed by J. BARRINGTON

at the CLARE MARKET

IN GREAT BRITAIN

Printed by J. BARRINGTON

IN NOMINE DOMINI No-

stri JESU CHRISTI, ad omnia consilia,

omnesq; Actus feliciter progredimur, l. 2. in pr.

C. de offic. Præf. Præt. Afric.

PRÆLOQUIUM.

Nullus homo tantâ Eloquentiâ est, neque tam divino atque incredibili genere dicendi præditus, qui virtutum omnium Principem Justitiam satis laudare, & non modò dicam, augere & ornare oratione, sed vel mente sufficienter complecti aut cogitando assequi valeat. Nam nulla civitas, nullus hominum coetus, nulla vitæ communitas, sine illa esse potest. Hæc ipsa nobis religionem, patriæ charitatem, parentum pietatem, fraternum amorem, bonorum amicitiam ingenerat; Hæc honestè vivere, alterum non lædere, suum cuique tribuere docet. Quocirca cum de hæc amplissimâ virtute, brevem disputationem tenui quidem Minervâ, in lucem aspectumque proferre voluerim. Et vero Justiniano pium, justum, & solenne, de Sacratissimo Imperatore passim illud legamus, ut quotiescunque ad novum aliquem actum, vel novam quandam Jurisdictionem progredi voluerit; semper ab invocatione Salvatoris nostri Jesu Christi exordiri solitus fuerit. Ego quoq; hanc velitationem. Academicam in nomine Sacrosanctæ & individuae Trinitatis feliciter exordiar.

A 2

THE-

T H E S I S I.

Justitiam ab eo dictam censet Hortomannus, quod in
 Jeajus sistatur. Isidorus vult Justitiam esse dictam, qua-
 si Juris statum, quod in ea jus consistat. Festus Pompe-
 jus putavit dictam esse à Vi, per μεταθεσιν, id est, literarum
 transpositionem, ut Justitia, quasi Vistitia, quod vim sistat:
 quas literarum inversiones Latini habuere in multo usu, cum
 ex Græcis Latina facerent, & alij aliter. Sed Rever. Dn. D.
 Jacob. Mart. non minus scitè, quam verè ait: id ipsum magis
 subtiliter dici, quàm verè, *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 15. p. 377.*
 Certum est, Justitiam quatenus vox est, derivari à Jure: si-
 cut etiam Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart. his verbis docet:
 Derivationem vocum ut vocum si urgeas, vera est illorum sen-
 tentia, qui statuunt justitiam derivari à jure: ita ut jus sit primi-
 tivum, & justitia derivativum, *d. cap. 15. lib. 2. p. 374.* Nam simplicius
 est dicere à Jure, Justum: justitiam à justo justum esse, additâ
 particulâ tia: sicut est à mœsto, mœsti, mœstitia: læto, læti, læ-
 titia, & si qua sunt similia. Neque refragatur Ulpianus in *l.*
1. §. 1. ff. de Just. & Jur. dum inquit: Jus à Justitia appellatum.
 Respondemus enim, quod Ulpianus non loquatur de Gram-
 matica, sed de Logica notatione, quæ non tam verborum,
 quàm rerum deductionem respicit. Grammaticus enim de-
 rivat Justitiam quatenus dictio, à jure: Logicus verò & se-
 cundum rem justus, & consequenter jus ipsum à Justitia de-
 ducit, *Heid. Philosoph. Moral. part. 2. de Just. p. 832. Johan. Aven. in*
Dodeca. 8. quest. 1. de justitia & alij.

T H E S I S II.

αὐτοῦ ἑαυτοῦ Justitiæ quod attinet, varijs modis usurpatur. Et
 I. quidè generalissimè, quando etiam brutis animantibus tribui-
 tur. Ita Justi Delphines, qui plurimum de prædâ relinquunt
 illi, qui causa fuit capturæ, apud Ælian. *lib. 2. de animal. c. 8.*
 II. Pro Theologicâ Justitia, tùm Legali seu Mosaica, tùm Ev-
 angelica seu Christianâ, de quâ Philosophi nihil præcipiunt.
 III. Usurpatur Justitia pro eo officio, quod defunctis exhibe-
 tur.

tur. IV. Pro æquitate quæ inter distributionem bonorum rap-
torum à prædonibus observatur, *Cic. lib. 2. offic.* Tanta vis est,
inquit, justitiæ, ut ea etiam latronum opes formet. V. & ulti-
mo, usurpatur Justitia pro ea, quæ in communi hominum so-
cietate cernitur, quâ apti homines redduntur ad justas actio-
nes, intentione & voluntate mentis percipiendas. quæ signifi-
catio hujus loci est. *Vide Rever. Dn. D. Jacob. Mart. lib. 2. Synops.*
Ethic. cap. 15. p. 377. & seqq. Christ. Liebenthal Colleg. Ethic. Ex-
ercit. 13. de Iust. & Iur. num. 4.

THESIS III.

Sequitur nunc definitio Justitiæ, quæ apud varios varia
reperitur. Ulpianus, Justitia, inquit, est constans & perpetua
voluntas jus suum cuique tribuendi. Est habitus animi com-
muni utilitate conservatâ, suam cuique tribuens dignitatem,
ut *Cic. lib. de invent. 2.* Alij aliter describunt. Nos hic Aristo-
telem probamus, qui justitiam ita definit: Justitia est ἐξ ἧς ἀφ' ἧς
ἡς πρακτικοὶ τῶν δικαίων εἰσὶ, καὶ ἀφ' ἧς δικαιοπραγῆσαι καὶ
βέβηλαι τὰ δίκαια, id est, habitus, à quo justis agendis idonei
sunt homines, & justè agunt & justa volunt, *lib. 5. Ethic. cap. 1.*
Hanc definitionem resolvimus in genus & differentiam. Lo-
co generis ponitur habitus: loco differentiæ verba in defini-
tione reliqua. Differentia autem triplex innotuit. I. *δυνά-*
μεις, facultatis, quod per hanc idonei reddamur, & apti ad
justas, actiones. II. *πράξεως*, actionis: non enim satis est ha-
bere facultatem agendi ea, quæ sunt justa, sed etiam faculta-
tem agendi producere in actum, & agere ea quæ sunt justa. III.
βεβήσεως, voluntatis: requiritur n. ut ipsa actio voluntatis
adsit, *Rev. Dn. D. Jacob. Mart. lib. 2. Synops. Ethic. c. 15 p. 378. & seq.*
Christ. Liebenthal Colleg. Ethic. Exercit. 13. de Iust. & Iur. num. 13.

THESIS IV.

Justitiæ opponitur Injustitia; quæ Aristot. est ἐξ ἧς ἀφ' ἧς
ἀδικοῦσι καὶ βέβηλαι τὰ ἀδίκαια, id est, habitus (a) quo injustè
agere possunt homines, & injusta agunt, & injusta (b) volunt.

(a) Quod autem Aristoteles inquit: ἀδικία εἰν ἐξ ἧς, inju-
sticia est habitus, non formaliter, (nam formale injustitiæ est:

A 3.

priva-

privativum quid) sed materialiter est accipiendum. (b) In cæteris virtutibus omnibus duo dantur extrema, quæ nunquam simul in eodem subiecto vel actione concurrunt, sed mutuò semper sibi sunt opposita, sic ut unum pellat alterum. Justitia verò unum duntaxat habet extremum, nempe injustitiam, quod tamen ita sese habet, ut locum duorum extremorum obtineat, tam ejus, quod est in excessu, quàm ejus, quod est in defectu. Injustus enim in utroq; simul peccat, dum videlicet nimium sibi tribuit, simul etiam alteri minus, quam ipsi debetur, *Rever. Dn. D. Jacob. Mart. lib. 2. Synops. Ethic. cap. 15. p. 379.*

THESIS V.

Justitia dividitur à Philosophis in universalem & particularem, id num rectè disquiri solet? Et sunt qui negant, sunt & qui affirmant. Qui negant dicunt, quod Justitia particularis simpliciter non sit necessaria; qui universalis Justitia sufficienter instruat hominem ad bonum commune. Sed respondemus, Justitiam universalem sufficienter quidem instruere hominem ad bonum commune, verum hoc fieri non posse, nisi adsit Justitia particularis, instruens hominem ad bonum respectu unius alicujus individui, sicq; Justitiam universalem præsupponere particularem, *Joh. Avena. in Dodeca 8. quest. 3. de Just. Plura hac de re vid. apud Cas. lib. 5 spec. mor. cap. 2. Ægid. Strauch dec. 2. quest. Ethic. 2. cent. 2. Velften. Exercit. Ethic. Disp. 12. quest. 3.*

THESIS VI.

Justitia (a) universalis (b) definitur à Philosophis, quod sit, quâ omnibus legibus ad publicam societatis conservationem obedientia præstetur.

(a) Ab Aristotele νόμιμη ἢ legalis Justitia vocatur: quia se extendit ad omnes leges, in quibus virtutis præcepta comprehenduntur, *Rever. Dn. D. Jacob. Mart. lib. 2. Synops. Ethic. cap. 15. p. 380. Heid. Philosoph. Moral. part. 2. de Just. p. 837. & seqq. Christ. Liebenthal Colleg. Ethic. Exercit. 13. de I. & I. num. 6. Differt autem hæc à cæteris virtutibus non re, sed tantùm ratione, Rever. Dn. D. Jacob. Mart. d. l. Hinc rectè Buretanus Justitiam*

tiam à cæteris virtutibus specie non differre, sed tanquam totum à partibus. *Vid. plur. d. l.* (b) Et est nimirum universalis justitia absoluta & perfecta domina & regina omnium virtutum, & quæ omnes virtutes sub se comprehendit, quæ neque Hesperus, neque Lucifer majorem excitat admirationem, juxta versiculum Theog. quem citat *Arist. lib. 5. Ethic. c. 3.*

ἐν δὲ δυνάμει συνδιέβδεν πᾶς ἀρετὴ ἦ.

Justitia in sese virtutes continet omnes.

Complectitur autem omnes virtutes, non ut genus species, sed ut totum partes: quia est instar gubernaculi virtutes particulares, adeoque & ipsam justitiam commutativam & distributivam, dirigentis, *Rever. Dn. D. Jacob. Mart. d. l.*

THESIS VII.

Justitia particularis est, quæ in distributione & commutatione bonorum sive malorum externorum justam servat æqualitatem (a) quæ unicuique id tribuitur, quod ei debetur.

(a) Vocat autem eam *Aristot. ἰσότης* æqualitatem, quia æqualitatem servat in dando, *lib. 5. Ethic. cap. 1.* Jurisconsulti definiunt, quod sit constans (b) & perpetua (c) voluntas (d) jus suum euique (e) tribuendi. Hanc definitionem reprehendit *Agricol. lib. 2. de inventiane Dialect. c. 5.* quem citat *Reverend. Dn. D. Jacob. Mart. sæpè d. l. p. 382.* ubi & rationes ejus exhibet. Quoniam verò hæc *Ulpian. J. C.* definitio, quam habet nō tantum ab omnibus fermè *J. C.*is recepta est, verum etiam longo usu frequētata & *Philosophorū* explicatione approbata eandem ut sensu conformem ei quæ in thesi data fuit, facillè retinemus. (b) non intelligimus absolutissimam & perfectissimam constantiam, quæ solius Dei est, qui solus est immutabilis, *Malach. 3. vers. 6.* sed constantiam, quæ in hominem cadere potest, quamque naturæ humanæ imbecillitas admittit. (c) Perpetua dicitur, non ratione existentiae, sed essentiae, *Christ. Liebenthal Colleg. Ethic. Exercit. 13. quest. 3. uno verbo: constantem ac perpetuam voluntatem non stri-*

ctæ.

ctè, sed latè usurpamus. (d) voluntas non propriè,
sed metonymicè, subjectum pro adjuncto, ne. pe. prohabi-
tu voluntatis, Christian. Siebenthal Colleg. Ethic. d. Exercit. 13.
de Iust. & Iur. quest. 3. Hinc Cic. virtutem constantem & per-
petuam rationem vitæ vocat, lib. 1. de LL. (e) servans æqualita-
tem, cum cæteris hominibus, & debitum cuique reddens:
cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal; cui timorem,
timorem; cui honorem, honorem; Rom 13. v. 7. nec cuius-
quam corpori, famæ, bonis, injuriam ullam inferens.

THESIS VIII.

Justitia particularis, porrò in commutativam & distri-
butivam dividitur: ex mente Arist. Ethic. 5. Nicom. c. 4. Rever.
Dn. D. Jacob. Mart. lib. 2. Synops. Ethic. cap. 15. p. 360. Nicol. Hunn.
Exercit. Ethic. disp. 9. p. 192. Christ. Siebenthal Colleg. Ethic. Exer-
cit. 13. num. 20. vid. prolixè Dn. Aven. Dodec. 8. de Iust. quest. 4.

THESIS IX.

Justitia commutativa est virtus, quæ in commutatione
rerum servat æqualitatem: atque id, quod in rebus permutan-
dis inæquale est, corrigit, Rever. Dn. D. Jacob. Mart. sæpè ci-
tat. loc. p. 361. seu quod ad idem recidit: Justitia commutativa
(a) est virtus, in contractibus & rerum permutatione, nullo ha-
bito respectu personarum, æqualitatem observans, ut unusquis-
que suum consequatur, & nulla pars defraudetur, Christ. Sie-
benthal Colleg. Ethic. Exercit. 13. de I. & I. num. 21.

(a) Vocatur aliàs *διορθωτική*, correctiva, quia res permu-
tandæ sunt diversæ, & plerumque inæquales, ideò ut justa pos-
sit fieri permutatio, necesse est ut prius illa inæqualitas tol-
latur, & quodammodo corrigatur, ut in permutando neutri
parti fiat injuria, & ne una pars magis accipiat, quam dederit.
Jure enim naturæ æquum est, neminem cum alterius detri-
mento & injuria fieri locupletiores. Exempli grat. Si emptor
illustri loco sit positus, venditor plebeius & rusticus, non ideò
ob inæqualitatem personarum, inæqualitas rerum admit-
tenda erit; sed premium merci mercedem usui & opere, res
rebus commensurari oportet: & si quid inæqualiter consti-
tutum

tutum fuerit, id ad æqualem rerum valorem est reducendum. Hanc justitiam commutativam Anabaptistæ exterminandam cupiunt: dum omnem permutationem (inter ejusdem Religionis homines) emptionem & venditionem, negotiationem seu mercaturam, tanquam homine Christiano indignam damnant. Sed cum Sacrosanctam Scripturam paulisper percurramus, aliud invenimus. Confer Exod. 20. v. 15. 1. Cor. 7. v. 30. 1. Thes. 4. v. 6. Johan. 4. v. 8. Act. 16. v. 14. item Theologos in Loco de magistratu &c. *Tholos. de Repub. l. 4. c. 7.*

THESIS X.

Justitia distributiva (a) est virtus, quæ in distributione honoris, pecuniæ: item laborum, officiorum & pænarum (b) ac aliorum bonorum sive malorum externorum, quæ inter cives tribui solent, & dignitatis personarum & æqualitatis rerum rationem habet, atque quod singulis pro eorum merito tribui debeat, decernit, Rever. Dn. D. Jacob. Martin. *Synops. Ethic. cap. 15. p. 360.*

(a) Justitia distributiva dicitur à distribuendo, eò quod inter personas, publicas res, puta honores, munera, præmia, pænas, geometricam æqualitatem, hoc est, & personarum, dignitate & rerum collatione factam, suum unicuique tribuit; breviter: servat æqualitatem non rei ad rem (ut commutativa, quæ servat Arithmeticam proportionem secundum æqualem quantitatis excessum, ut tantum quis reponat, quantum accipit, absque discrimine status & dignitatis in personis) sed rei ad personam. Exempl. grat. plus est obediendum Deo, quam hominibus; in bello duci plus dandum, quam militi. (b) Hinc notandum est. I. Factum ipsum. II. Pæna. Factum meretur pænam, non nisi inhonestum. Factum aut ratione substantiæ suæ consideratur, aut suarum *ἁμαρτιῶν*. Si alterutro, vel etiam utroque modo vitiosum fuerit, pænam meretur. II. Crescentibus delictis, crescant pænae. Quod tamen non intelligendum ac si absolutè pænae possent extendi, sed cum limitatione certa: ita enim debent crescere, nec genus pænae planè immutetur. Dn. D. Nicol. Hunn. *Exercit. Ethic. disput. 9. p. 203.*

Anabaptistæ hanc distributivam Justitiam, quoque tanquam à Christianis maxime alienam, malitiosè arrodunt; nos tamen utpote qui publica judicia nusquam prohibita, magistratum à Deo ordinatum, *Rom. 13. v. 1.* eique judiciorum exercitia commendata, *Rom. 13. v. 4.* quin & à Paulo ad Cæsaris judicium atque tribunal provocatum novimus, *Act. 25. v. 10.* Politica judicia, adeoque pœnarum ac pœmiorum distributionem, laudabilem, nec ullo prætextu rejiciendam ducimus.

THESIS XI.

Sunt qui putant, Jus dictum esse quasi *ἰὸν*, hoc est vagum; aut ab illa tragicâ ejulatione *ἰὸν*; vel ab Jove quasi Patre Juris, Scipio Gentil. *lib. Sing. orig. p. 267.* Alij quod JUS quasi JUXTA sit, propter æqualitatem, quam ubique observat: Alii à Jussu seu Jubendo; Rodol. Agric. *de inventione lib. 1.* Nam Festus ait, antiquos jura dixisse jussa. Alij à jurando, ut Galeotus Martius *lib. 2. de promiscua doctr. c. 28.* & rursus alij cum Ulpiano Jus à Justitia, derivant. *l. 1. pr. de Just. & Jur.* Sed hic iterum distinguendum est inter Grammaticam & Logicam, veram & allusivam derivationem. Vide plura apud Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart. *Synops. Ethic. lib. 2. cap. 16. p. 406. Gutkij. disp. Pract. general. disp. 12. th. 2. & c.*

THESIS XII.

Varias ac multiplices Juris significationes, legimus apud Juristas & Philosophos. I. Sumitur pro *ἐξουσία*, autoritate seu privilegio, omnium consensu alicui concessio, ut notat Rever. Dn. D. Jacob. Mart. *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 16. p. 406. Gutkij. disp. Pract. General. disp. 12. th. 3.* II. Pro necessitudine: Sic jus sanguinis, adoptionis, agnationis, affinitatis, id est, beneficia sanguinis, adoptionis, affinitatis, agnationis jure competentia. III. Pro loco, in quo jus redditur. IV. Improperia significatione jus per metonymiam contenti, significat artem juris. V. Sumi-

V. Sumitur pro rei alicujus qualitate. VI. Sumitur pro facultate, ut in definitione ususfructus, de qua Philosophi nihil agunt. Si plura homonyma expetis, aspice quem laudat Rever. Dn. D. Doct. Jacob. Mart. Johannem Monachum & alios recentiores JCtos. Nos autem hic jus pro legis præscripto, quod in mutua societatis usu, recta præscribit ratio, sumimus Rev. Dn. D. Jacob. Mart. *d. l. p. 412. Gutk d. l. th. 5* Synonyma Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart, diligenter comportavit, *d. l. p. 404.* ad quem remississe sufficiat.

THESIS XIII.

Definitio Juris à Philosophis & aliis varia traditur. Aliqui definiunt; quod Jus sit justitiæ effectum, quod in mutua societatis usu hominibus recta præscribit *Conan. lib. 1. comment. Jur. civ. cap. 3. num. 6.* Jus est, inquit, præscriptum de iis rebus, quæ in v. tâ rectè ac honestè tenenda ad alterum potissimum pertinent, & alii aliter. Cum Rever. Dn. D. Jacob. Mart. transibimus, qui ita definit: Jus est justa quædam actio, & justum factum à Justitia profectum, *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 16. p. 403.*

THESIS XIV.

Dividitur autem, Jus ab Aristot. in Politicum & Oeconomicum, *lib 5. Ethic Nicomach. cap. 6.* Jus Politicum (a) est, quod ab illis, qui liberi sunt, & æquales (b) societateq; quadam inter se devincti, ad rerum necessariorum suppeditationem colitur, Rever. Dn. Jacob. Mart. *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 16 p. 403.* quem secutus est Gutk. *Disp. Pract. general. disp. 12. th. 6.*

(a) Aliqui Jus Politicum etiam jus civile nominant, adeoque Aristotelem JCtis opponunt, sed frustra; siquidem confundunt terminū Græcum Politicū, cum Latino civile, illosq; planè Synonymos faciunt; in quo tamen graviter hallucinantur. Nam Politici vocabulum latius patet apud Græcos quam civile: apud politicum universale est quorumvis hominū libe-

rorum, civile particulare certorum civium. Vide plura apud Rever. Dn. D. Jacob. Mart. *d. l. p. 412. & seq.* (b) Subjectum juris Politici sunt homines non quivis & cujusq; conditionis, (servis enim rem in judicium adversus dominos suos deducere non licet) sed liberi & proportionem aliqua sibi æquales. Num autem rectè subdividatur hoc Jus Politicum in jus naturale & Jus civile seu legitimum quæritur? Affirmantem sententiam amplectimur.

THESIS XV.

Jus naturale (a) est, quod ubique gentium idem valet, & quidem sua vi & per se, non verò quia ita hic aut ille statuat, non ex opinione sed veritate. Rever. Dn. Jacob. Mart. *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 16. p. 404.*

(a) Jcti hic cum Philosophis non conveniunt, Ratio est; quia isti vocabulum Juris latiùs accipiunt, tribuentes illud omnibus animalibus; hi autem strictiùs & propriè voce Juris utentes, non brutis sed solis hominibus ascribunt. Nam illud propriè jus est, quod cum ratione est conjunctum, intelligique ab homine potest: Bestiæ verò rationis expertes sunt; igitur à communione juris merito exterminandæ. Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart. *d. l. pag. 415.* circa hæc notantur principia juris naturalis uti sunt: I. Deum colere, ratio est, quia autor est omnis boni operis & ordinis, *I. Cor. 12. v. 6. II. honestè vivere. III. neminem lædere. IV. suum cuique tribuere;* Ratio est, quia hoc jus discrimen honestorum & turpium docet, æternum, perpetuò sibi constans & immutabile est. Plura principia Juris Naturalis sub quo etiam Jus gentium comprehenditur, Vide sis apud Heid. in *Philosoph. Moral. part. 2. de Jur. p. 884.*

THESIS XVI.

Jus legitimum (a) est quod priusquam decreto sanciat, sic indifferens, ideoque per se sua vi non valet; sed hominum instituto, pacto & conventu, Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart. *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 16 p. 404.*

(a) Hoc

(a) Hoc à natura non est, sed hominum autoritate sanc-
citum, certis legibus comprehensum, & ad naturæ jus proba-
bili ratione additur, *Gutk. Diss. Pract. generali, diss. 12. th. 17.*
Exemp. gr. Lex naturæ dicit: furem esse puniendum, nec pœ-
nam determinat; Legislatores verò probabili ratione rem deter-
minans, furem suspendendum esse asserit. Id quod non con-
trariari legi naturæ autumat. Vide plur. apud Rever. Dn. D.
Jacob. Mart. *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 16. p. 417.* Hic notandum
est, Jus legitimum iterum subdividi in commune & singulare;
an rectè, quæritur: Affir. cum Philosophis. Jus enim commu-
ne est, quod in omnes cives constituitur, Jus singulare autem
est, quod in certas personas statuitur; cujus generis sunt omnia
quæ Jcti vocant privilegia. *Gutk. d. l. th. 19.* Vide plura apud
Rever. Dn. D. Jacob. Mart. *sape d. l. p. 418.*

THESIS XVII.

Jus Oeconomicum (a) est communio & societas vitæ e-
orum, qui ejusdem (b) sunt domus, ad generis propagatio-
nem (c) & domesticorum sustentationem instituta, Rev. Dn.
D. Jacob. Mart. *lib. 2. Synops. Ethic. cap. 16. p. 404. & seq.*

(a) Jus Oeconomicum dicitur Jus, non simpliciter sed
secundum quid, quatenus nimirum similitudinem quandam
habet cum jure Politico. Inter domesticos enim non valet in-
juria, quæ non nisi erga alienos exerceri potest, neque dome-
stici habent leges, quæ omnes æquales obligant. Reverend.
nec non Excellentiss. Doct. Jacob. Mart. *dict. loc. pag. 419.*
(b) inter quos numerantur. I. Conjuges, qui sibi invicem
præstare debent: 1. amorem, de quo Apostolus Paulus præci-
pit, *Coloss. 3. v. 19.* Hinc dicitur: derelinquet homo Patrem &
matrē suā, & adhærebit uxori suæ, *Gen. 2. v. 24.* II. fidem & ope-
ram tum in administratione rei familiaris. Viro n. potissimū
incūbit aquisitio & defensio, mulieri custodia & dispensatio:
Ille foris ut plurimum, hæc domi quod sui muneris exequitur.

B 3

Xenophon.

Xenophon in *Oecon.* c. 12 & 13 Arist. in *Occor.* c. 3 tum in fundendis ad Deum precibus, & omnibus exercitiis ve. & pietatis *Matt.* 18. 3. Pura habet *Heid. in Polit. d. cap. pag. 54 & seqq.* Hæc marito obedientiam præstare tenetur, 1. *Petr.* 3. v. 6. Sicut maritum rei familiari augendæ, operam dare & magistratum gerere, uxorem domi liberos enutrire, ancillas & instrumenta domestica polire & disponere decet, Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart. lib. 2. *Synops. Ethic. cap. 16. p. 422* II. Domini & servi, quorum officium est cum simplicitate cordis, cum timore ac tremore obedientiam benevolentiam & servitutem præstare, & ut ex animo opus fiat. Apost. Paul. ad *Ephes.* 6. v. 5. 6. 7. & *Coloss.* 3. vers. 22. & seq. Quæ domini ministris debent. I. Cibus; nam ita ait *Ecclesiast.* cap. 33. v. 25. Asino pabulum & baculus & onera: Servo victus & castigatio & opus debentur, *Heid. in Polit. c. 1 p. 209* II. Solutio mercedis; dignus enim est operarius mercede sua, *Levit.* 19. v. 13. *Deut.* 24. v. 14. *Matth.* 10. v. 10. *Aven. in Synops. Oecon. cap. 4. th. 16. lit. A.* III. Remissio debitorum, ad *Ephes.* 6. v. 8. & seq. Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart. lib. 2. *Synops. Eth. cap. 16. p. 421* III. Parentes & liberi, qui à parentibus sunt alendi, ducendi & educandi. ad *Ephes.* 6. v. 4. ad *Coloss.* 3. v. 21.

THESIS XVIII.

Opponitur tandem Juri injuria (a) quæ Juri violatio est, cum à sciente ac volente alicui invito. (b) præter meritum damnum inferitur, Rever. Dn. Doct. Jacob. Mart. lib. 2. *Synops. Ethic. cap. 16. p. 405.*

(a) Dicitur injuria quasi quæ non jure fit, omne enim quod non jure fit, injuria fieri dicitur. §. 1. *Inst. de injur.* (b) Dicitur autem invito, quia volenti non fit injuria. Intelligatur autem hoc. 1. De pertinaciter delinquente, & pœnas tuente. 2. Ita accipiatur, quæ nullus volens voluntate expressâ, integrâ, simplici,

simplici, & liberâ injustum velit aut patiatur. *Tataretus 5. Ethic.*
Gutk. Diss. Pract. general. disp. II. Axioma. I. de Iur. & Injur. Ali-
às volenti potest fieri injuria quintuplici modo. Vide pluri-
bus verbis Dn. Doct. Christ. Matth. *in System. de Injuriis, & a-*
lios. Tandem fit injuria re, verbis, literis. Re, quoties manus
inferuntur: verbis, quoties non inferuntur manus; sed convi-
tium fit. Literis, id est, famosis libellis, vel famoso car-
mine sive componendo, sive edendo sive scri-
bendo sive procurando. Vide
plenè Jctos.

Gloria Tibi Domine JESU, qui
es omnia, & super omnia, & per
omnia, *Scal. Exercit. 365.*
Sect. 2.

ULB Halle

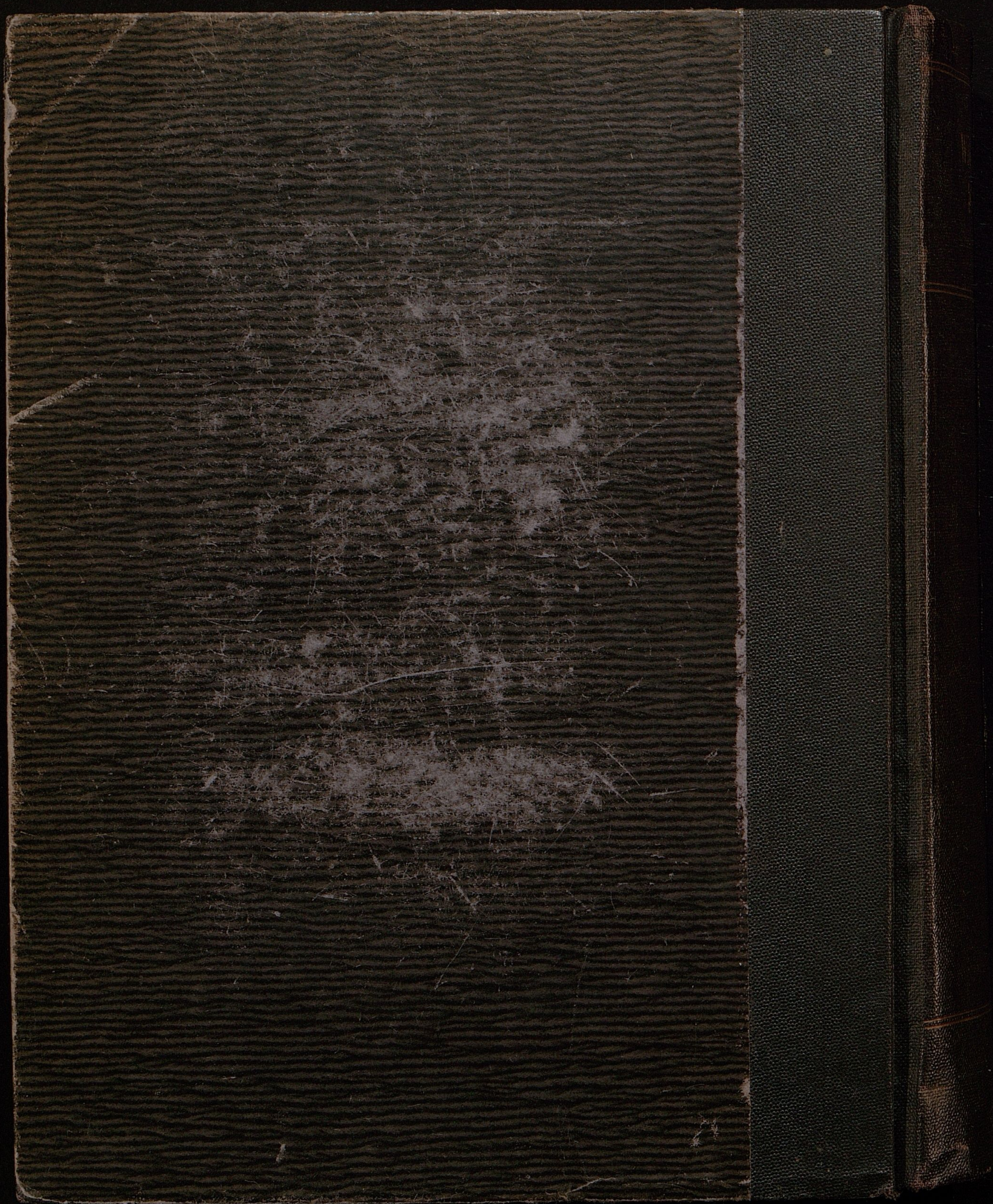
3

004 961 196

WMA

14
1234

16
39

Disputatio Ethica

De

JUSTITIA ET JURE

1633 3

quam

Gratiosâ Divini Numinis
assistentiâ

In Inclyto ad Albim Atheneo

PRÆSIDE

Viro Reverendo, Clarissimo & Doctissimo

Dn. M. GOTTFRIDO OLEARIO,

Verbi Ministro & Facultatis Philosophicæ Adjun-
cto, Fautore suo æ viternum observando,

Exercitij gratia elaboratam defendet

SIGISMUNDUS FINDEKELLER,

Dresdensis,

Ad diem 28. Decembris hor. cons.

In Acroaterio minori.

WITTEBERGÆ,

Typis AMBROSII ROTH, Acad. Typogr.

Anno M DC XXXIII.

2

